

Tiszacsermely

Településképi Arculati Kézikönyv
2017

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés, köszöntő

II. A település bemutatása

II.1. A térség, település helye a térségben

II.2. A település szerkezete

II.3. A település történeti adatai

III. Településkép, településkarakter

III.1. A táj karaktere

III.2. Az épített környezet általános karaktere

III.3. A hagyományos lakóház

III.4. A XX. század második felének lakóépületei

III.5. Építészeti részletek

III.6. Középületek

III.7. Szobrok, fészületek, utcabútorok

III.8. Kerítések

III.9. Melléképületek, gazdasági épületek a lakóportán

III.10. Gazdasági, ipari épületek

III.11. Külterületi épületek

III.12. Reklámhordozók és egyéb műszaki berendezések

III.13. Műszaki infrastrukturális létesítmények

III.14. Növényzet

IV. Karakterterületek lehatárolása

IV.1. sz. karakterterület: Falusias

V. Hivatalosan védett értékek

V.1. Tájértékek

V.2. Örökségvédelem

VI. Építészeti ajánlások

VI.1. Javaslat helyi védelemre

VI.2. Általános ajánlások

VI.3. Karakterterületenkénti ajánlások

VI.4. Közterületi ajánlások

VI.5. Reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

I. Bevezetés, köszöntő

Tiszacsermely fiatal település. Létrejött a XX. század közepén természetes fejlődés eredménye, tanyák szükségszerű összefogása volt. A Bodrogtörzs elzártságával, leszakadásával helyzete megnehezedett. De, ahogyan annak idején, az élet, az itt élők ereje hozta létre, most is az itt élők életére van szüksége ahhoz, hogy megmaradjon, hogy fejlődjön.

Reményeink szerint e célt szolgálja jelen arculati kézikönyv is, amelyet a 2016. évi LXXIV. törvény felhatalmazása és kötelezése révén készítünk, s amelyben szeretnénk megmutatni településünk építészeti és környezeti értékeit, meghatározni, azonosítani a település karakterét, annak jellegzetes jegyeit. Ezáltal útmutatóként is szolgálni az itt tervezett építésekhez, a településkép, a környezet alakításához mindenkinek, a település polgárainak, döntéshozóinak, szakembereknek, tiszacsermelyieknek és vendégeknek.

II. A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA

II.1. A térség, település helye a térségben

A történelmi múltban a Bodrogtörzs vízjárta, mocsaras, igencsak ritkán lakott terület volt a Tisza szabályozásáig. Ember csak egy-két kiemelkedésen telepedett meg,

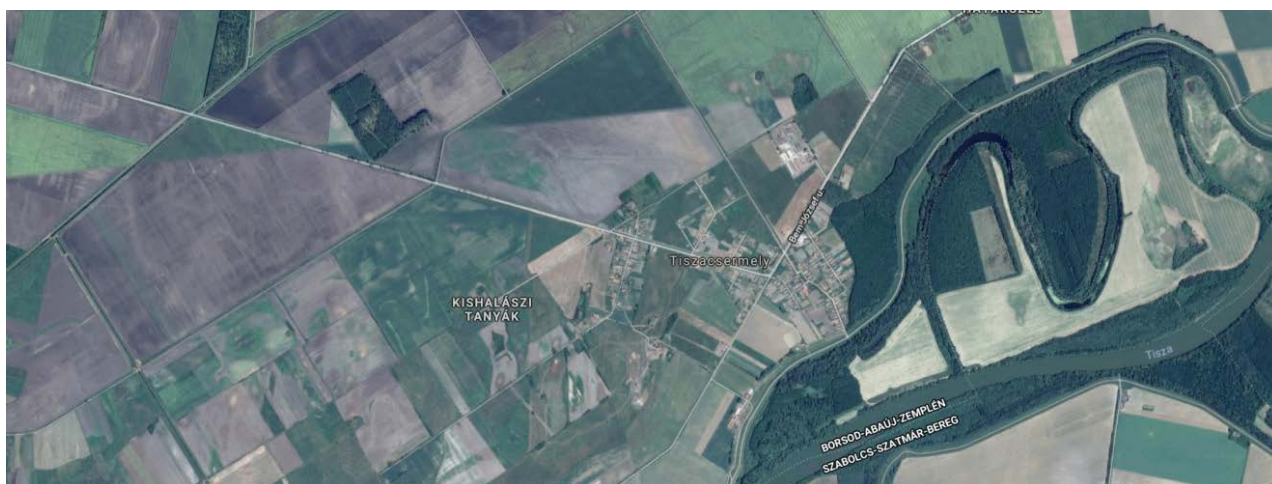
A XIX. század második felében a gróf Széchenyi István kezdeményezésére megalakult Bodrogtörzsi Tiszaszabályozó Társulat szabályozta a Tisza és a Bodrog folyását, s a bodrogtörzsi belvizek levezetésére csatornahálózatot működtetett. Az egyik csatornázasilip a Bodrogba, a másik a Tiszába vezette a belvizet. ezzel a táj képe lényegesen megváltozott, jelentősen megnőtt a művelés alá vont területek nagysága.

Ez „hozta működésbe” a környékbeli tanyákat, s ennek eredménye lett egy új falu születése.

Azonban ellenkező folyamatok is zajlottak. A trianoni határok meghúzásával, majd a bodrogtörzsi kisvasút megszüntetésével, a gávavencsellői híd eltűnésével, a keleti országrész leszakadásával nagyon távol került a térség az ország többi részétől. Elzártságuk okán nagyon sok problémával küzd, de él a település, s igyekszik jelenét is, jövőjét is biztosítani, s kihasználni akár a zártság előnyeit is. Mert akármilyen messzinek is tűnik máshonnan Tiszacsermely, az itt élőknek otthona, szeretett szülőföldje, rengeteg értékkel, titokkal.

II.2. A település szerkezete

Az egykori szétszórt tanyák ma is széthúzott településszerkezetet mutatnak.

II.3. A település történeti adatai

„Tiszacsermely több kisebb nagyobb tanyából jött létre 1948-ban. Kishalász, József major, Csermely, Határszél, Mérnök tanya, Holecskó, Harkó tanyák alkotják. Ma kb. 700 lakosa van. Területéhez tartozik még pár ma már nem létező tanya is, amelyek neve még valamilyen szinten él az ott lakók között (pl: Nyúlvár, Újrakodó, Kökényes stb.) Ennek köszönhetően Tiszacsermely település szerkezete nagyon szórt képet mutat.

Történetéhez tartozik, hogy a II. világháború előttig Tizsakarádhoz tartozott, és csak a háború után lett különálló település. Önállóságát a központosítás ellenére sikerült megőriznie, de 70-es években ebből sokat veszített. A Termelő Szövetkezetét Tizsakarádhoz csatolták.

Cigánddal közös ártéri részén az 1980-as évek végéig fenn maradt egy ártéri gyümölcsös.

A falu leromlásához nagyban hozzájárult a Bodroghközi Gazdasági Vasút felszámolása (1976).

A '80.-as években nagyon sokan elvándoroltak a falúból és jelenleg elég elöregedett a település.

A 2000-es évek elejéig a Tisza parton egy remek fürdőhely állt a helyiek rendelkezésére, de ez az elmúlt 10 évben szinte teljesen eltűnt.” (wikipédia)

III. TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉSKARAKTER

III.1. A táj karaktere

III.2. Az épített környezet általános karaktere

III.3. A hagyományos lakóház

III.4. A XX. század második felének lakóépületei

III.5. Építészeti részletek

III.6. Középületek

III.7. Szobrok, fészületek, utcabútorok

III.8. Kerítések

A hagyományos kerítés fából készült, köszönhetően a környező erdők biztosította alapanyagának. Ezek jellemzően áttört léckerítések. Hagyományosnak tekinthető a beton lábazattal beton oszlopok közötti lecezett mezős kialakítás. A leceket hagyományosan barnára, vagy zöldre festették.

III.9. Melléképületek, gazdasági épületek a lakóportán

III.10. Gazdasági, ipari épületek

III.11. Külterületi épületek

III.12. Reklámhordozók és egyéb műszaki berendezések

Mivel a településen kevés a cég, a vállalkozás, így cégecék, cégfeliratok csak elenyésző számban, reklámhordozók szinte egyáltalán nem találhatók.

III.13. Műszaki infrastrukturális létesítmények

III.14. Növényzet

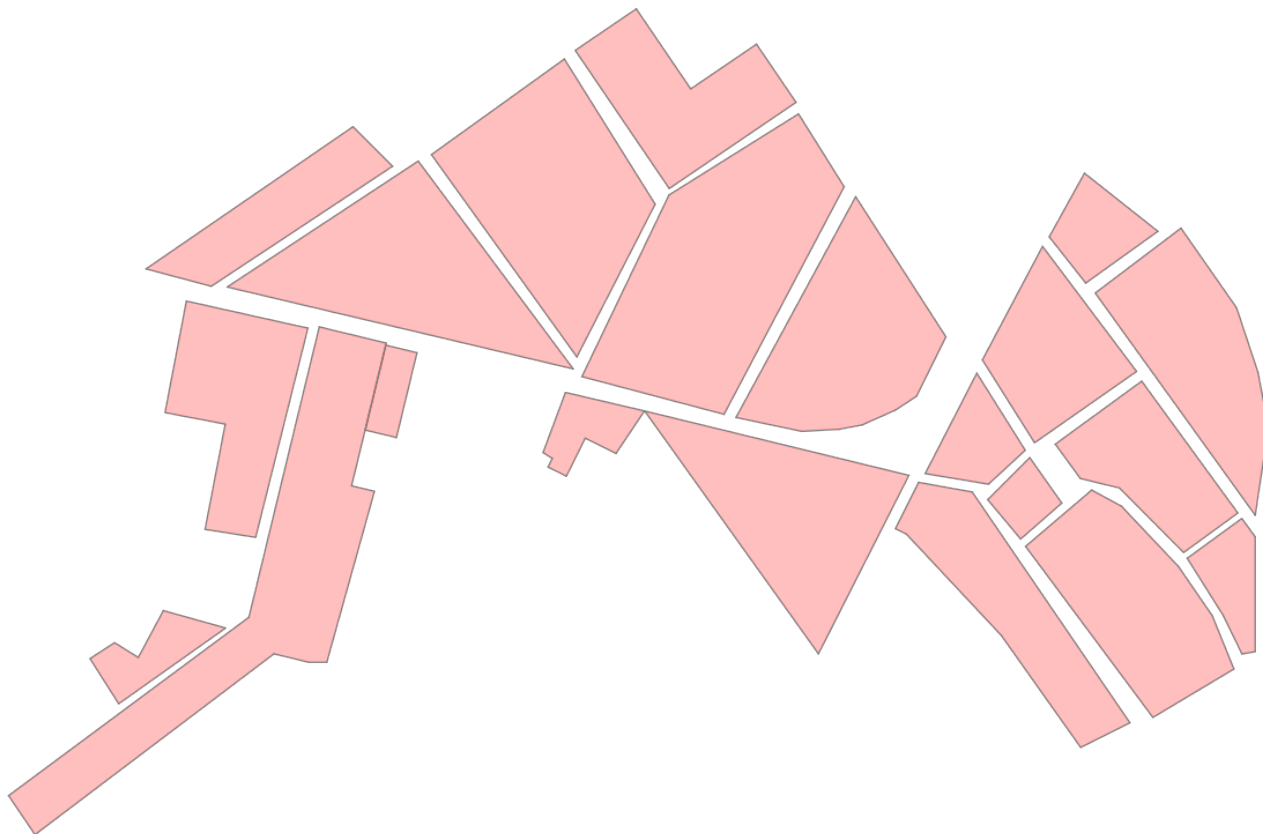

IV. KARAKTERTERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

A település egységes arculatot mutat, így egy karakterterületbe soroltuk.

 1. sz. karakterterület: Falusias

IV.1. sz. karakterterület: Falusias

V. Hivatalosan védett értékek

V.1. Örökségvédelem

Az illetékes örökségvédelmi hatóság adatszolgáltatása alapján Gagyapátiban országos örökségvédelem alatt álló érték nem található.

35502 azonosítón „Tiszamenti-Forda régészeti lelőhely (hrsz: 0160/3)

V.2. Tájértékek

Az Országos Területrendezési Terv védelmi övezetei közül az „Ökológiai folyosó” övezete érinti Gagyapáti közigazgatási területét.

Az Aggteleki Nemzeti Park Gagyapátiban a következő tájértékeket tartja nyilván:

- 1.) Régi temető
- 2.) Tisza-holtágak: Csermely-szög és Szapagy-szög

VI. ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

VI.1. Javaslat helyi védelemre

Középületek:

Református templom és mellette a harangláb

Egyéb:

Világháborús emlékmű

VI.2. Általános ajánlások

A település egységes bodroγκözi falu arculatát mutatja. Javasolt az egység és az arculat őrzése, az építészeti és arculati minőség megőrzése. Javasolt a falusias jelleg megőrzése. Szinte kizárólagosan előnyben kell létesíteni az utcára merőleges gerincű, füstlikas, vagy kontyolt oldalhatáronálló beépítési módot.

A lakóépületek inkább földszintesek legyenek, a tetőterek beépíthetők. A tetőnél általában a 38 fok körüli lejtésű javallott. A mediterrán és az amerikai típusú ház 30 fok alatti tetőlejtéssel idegen a táj- és faluképben. Általában a cserépfedés alkalmazását javasoljuk.

Javasolt tornác létesítése.

Javasoljuk a fa léckerítések használatát barna, vagy zöld színezéssel.

A középületek lehetőleg magas minőségben készüljenek, rangjukhoz méltó domináns középület jelleggel. Amennyiben családi ház, vagy parasztház kerül átalakításra, javasolt kiemelt bejáratok, árkádok alkalmazása a középület jelleg erősítése érdekében.

Az épületek színezésére a fehér és a pasztel színeket javasoljuk az egység megőrzése érdekében.

VI.3. Karakterterületenkénti ajánlások

Az egész település egy karakterterület, így külön ajánlásokat nem fogalmazunk meg.

VI.4. Közterületi ajánlások

A közterek formálásánál és az utcabútorok kialakításánál javasoljuk az egyszerű és természetes anyagok és formák használatát.

Javasolt az útszegélyezések, padkák rendbetétele, az árokpartok növényesítése, virágosítása.

Külterületeken is kerüljük a rikító színeket. Az épületek körül fásítás legyen.

Szép példák útburkolatokra, gyalogosfelületek szintbeni elválasztására

Modern, de a hagyományos formákat megidéző lakóházak, melléképületek (más településekről)

Példa más településről falusi léptékű középületre

VI.5. Reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

A településen ma nem gyakorlat a reklámozás, így csak néhány általános javaslatot fogalmazunk meg. Az épületeken elhelyezendő cégfeliratok, cégek arányukban, léptékükben igazodjanak a fogadó épülethez.

Szükség esetén általánosságban a kerítéskapuk oszlopára szerelt cégérjellegű cégtáblákat javasoljuk. Hordozóanyaguk elsősorban fa legyen. Mérete ne haladja meg a 80/60 cm-t.

Épületek, építmények reklámcélú teljes beborítását, színezését kerüljük.

Forrás:

Kiss Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára 1983.

<https://hu.wikipedia.org>

mapire.eu

Népi építészet a Kárpát-medence északkeleti térségében (Miskolc-Szentendre 1989)

Balassa M. Iván: A parasztház története a Felföldön (Miskolc 1994)

Borsod-Abaúj-Zemplén megye falvainak táji, építészeti arculatvizsgálata (Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Kar Építészettörténeti és Elméleti Intézet, 1993)

Készítette: Tiszacsermely Község Önkormányzata

3972, Tiszacsermely, Rákóczi utca 9.

Telefon: +3647334062

E-mail: phivtcs@t-online.hu

web: www.tiszacsermely.hu

Polgármester: Kecsmár István

Jegyző: Dr. Oleár Zoltán

Készítette: Szunyogh László és Taba Benő

Szerző jogok fönntartva.

Települési főépítész: Taba Benő

Design: Tari László

Fényképek: Taba Benő

Légifotók: Tóth Dávid

